

во великі розміри чужого майна, заволодіння яким здійснюється (частини 4 і 5 ст. 191 КК України), або істотну шкоду (ч. 1 ст. 364, ч. 1 ст. 364-1 КК України), або тяжкі наслідки (ч. 2 ст. ст. 364, ч. 2 ст. 364-2 КК України).

Отже, аналізуючи вище викладений матеріал, можливо зробити висновки, що кримінально-правова характеристика корупційних злочинів, є лише складовою в подальшому науковому дослідженні даної проблематики, остання, надає чітке поняття та урозуміння в кримінально-правовому контексті. Виходячи з аналізу статистичних даних, викладених в кримінологічних дослідженнях, нагальним постає виокремлення заходів протидії корупційним злочинам. В ході впровадження законодавчих новацій слід зосередити увагу на особливості стабільності антикорупційного кримінального законодавства, відмова від постійного коригування норм останнього та забезпечення від політично вмотивованого впливу. Присутня потреба в уніфікованому підході щодо призначення покарання, звільнення та відбування. Нагальна потреба в науковому коригуванні термінології та відповідного її застосування в законодавчих положеннях. Таким чином першочергово, фактично зникне безліч прогалин в праві, що буде позитивно сприяти в подальшому застосуванні. На разі проблема корупційних злочинів становить собою підґрунтя для подальших наукових досліджень.

---

1. Закон України «Про запобігання корупції» // Відомості Верховної Ради України. – 2014. - № 1700-VII, ст. 1 – 3.

2. Савченко А. В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика) [текст] навч. посіб. / А. В. Савченко – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 43, 45 с.

Шевченко Таїсія Віталіївна
старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін

Мірошниченко Анастасія Сергіївна
здобувач вищої освіти
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ КОРУПЦІЙНІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Корупція загрожує правопорядку, демократії та правам людини, руйнує належне управління, чесність та соціальну справедливість, перешкоджає конкуренції та економічному розвитку і загрожує стабільності демократичних інститутів і моральним засадам суспільства. Індекс сприйняття корупції

(Corruption Perceptions Index, CPI) – показник, який з 1995 року розраховується міжнародною організацією Transparency International. Сама організація не проводить власних опитувань. Індекс розраховують на основі 13 досліджень авторитетних міжнародних установ і дослідницьких центрів. Для визначення оцінки України використано 9 джерел. Ключовим показником Індeksu є кількість балів, а не місце в рейтингу. Мінімальна оцінка (0 балів) означає, що корупція фактично підміняє собою державу, максимальна (100 балів) свідчить про те, що корупція майже відсутня в житті суспільства. Індекс сприйняття корупції у 2019 році в Україні склав – 30 балів із 100 балів [8]. Хоча порівняно з 2018 років знизився, однак наразі він складає такий же показник як і в 2017 році і зниження не суттєве. Тож можемо зазначити, що незважаючи на зміни щодо протидії корупції в Україні за останні роки ситуація почала змінюватись лише у 2019 році. Яка ситуація склалась у 2020 році покажуть проведені дослідження, які будуть оприлюднені у січні 2021 року. Однак, і тепер ми можемо з впевненістю стверджувати, що запроваджених заходів не достатньо.

Одним, із головних важелів з чого потрібно розпочинати протидію корупції це приведення національного антикорупційного законодавства до європейських стандартів.

Корупція в сучасній Україні носить системний характер і поширена у всіх регіонах країни та на всіх рівнях державного та місцевого самоврядування, що надзвичайно небезпечно. Коли корупція зустрічається не так часто, то її легко виявити та ліквідувати. Тож коли вона набуває широкого масштабу, її важче контролювати, і, відповідно, боротися. Але найгірший варіант, коли корупція стає системним явищем і охоплює країну, державні інституції та приватний сектор. Це призводить до того, що громадяни адаптуються до корумпованого шляху вирішення справ і корупція стає способом життя. Системну корупцію дуже важко подолати, і це може мати руйнівний вплив на економіку [1, с.42].

Поняття «корупційного кримінального правопорушення» не вживається сьогодні в національному законодавстві, водночас міститься у Кримінальній конвенції про боротьбу з корупцією від 27 січня 1999 р. Згідно з даним документом, країни, які приєдналися до неї, повинні передбачити кримінальну відповідальність за такі види корупційних діянь: хабарництво (вчинене як державними посадовими особами, так і в приватному секторі); зловживання впливом; відмивання доходів, отриманих від злочинів, пов'язаних із корупцією; фінансові злочини. Ці положення свідчать про наявність корупційної злочинності і як наслідок корупційних кримінальних правопорушень [2].

У Міжнародному кодексі поведінки посадових осіб від 27 березня 1996 р. корупція визначена як зловживання службовим становищем для досягнення особистої або групової вигоди, а також незаконне отримання державними службовцями вигоди у зв'язку зі службовим становищем [3]. Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», корупція визначається як вико-

ристання посадовою особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди посадовій особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей. У ст. 65 цього Закону вказується, що за вчинення корупційних правопорушень винні особи притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності в установленому законом порядку [4].

Аналіз положень цього нормативного акту дозволяє зробити висновок, що він передбачає відповідальність осіб, винних у корупційних правопорушеннях у вигляді звільнення з роботи. Інші види відповідальності передбачаються КУпАП та КК України. Водночас, слід підкреслити, що лише в КУпАП і міститься поняття «корупційне правопорушення» (гл. 13-а КУпАП «Адміністративні корупційні правопорушення»). На думку деяких вчених, така ситуація є надзвичайно зручною для осіб, які скоюють корупційні діяння, оскільки їх завжди можна кваліфікувати як корупційні правопорушення і застосовувати відповідальність передбачену саме КУпАП, яка є значно м'якшою ніж відповідальність, що може бути передбачена КК України в разі включення до його складу «корупційних кримінальних правопорушень».

У багатьох країнах розділ Кримінального кодексу містить назву «Корупційні кримінальні правопорушення». Так, наприклад, Кримінальний кодекс Республіки Казахстан містить Главу 15 «Корупційні та інші кримінальні правопорушення проти інтересів державної служби та державного управління» [7]. В Кримінальному кодексі Республіки Молдова Глава XVI. Корупційні злочини у приватному секторі. Крім, того в Главі XV передбачені стаття 324 Пасивне корумпування та ст. 325 Активне корумпування [8].

Національне законодавство використовує такі поняття як: «корупція», «корупційні діяння», «правопорушення пов'язані з корупцією», «корупційне правопорушення» (Закон України «Про запобігання корупції», Закон України «Про державну службу», Закон України «Про прокуратуру») [4,5,6].

Таким чином, можемо сказати, що корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з ними, можуть бути злочинними. Враховуючи те, що КК України не містить формулювання «корупційні кримінальні правопорушення», аналізуючи сутність поняття «корупції» та сферу суспільних відносин, в якій існує корупційна діяльність, вважаємо, що корупційними кримінальними правопорушеннями є злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (Розділ XVII КК України). Тому доцільно буде зазначити, що кримінальний закон потрібно вдосконалювати шляхом аналізу міжнародних норм. Це дасть можливість

національне антикорупційне законодавство привести до єдиного стандарту та на базі «досвіду» інших країн боротися з проявами корупційних кримінальних правопорушень.

1. Скочиляс-Павлів О.В. «Корупція як негативне соціально-правове явище: ознаки та причини». Навчально-науковий інститут права та психології Національного університету «Львівська політехніка». № 2 (35), том 2, 2019. с. 41-45.

2. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією : Міжнародна Конвенція від 27.01.1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. N 47-48 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text

3. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб 23.07.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_788#Text .

4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014 № 49 ст.2056. (Дата оновлення: 17.09.2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (Дата звернення: 11.11.2020).

5. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016, № 4, ст.43. (Дата оновлення: 17.09.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (Дата звернення: 11.11.2020).

6. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015, № 2-3, ст.12 (Дата оновлення: 31.10.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (Дата звернення: 11.11.2020).

7. Кримінальний кодекс Республіки Казахстан : Закон Республіки Казахстан від 03.07.2014 № 226-V-ЗПК. URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1400000226#z701> (Дата звернення: 11.11.2020).

8. Кримінальний кодекс Республіки Молдова від 18.04.2002 року а № 985-XV (зі змінами та доповненнями станом на 10.09.2020 р.) URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30394923#pos=3923;-46 (Дата звернення: 11.11.2020).

9. Індекс сприйняття корупції – 2019 рік. URL: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/>. (Назва з екрану). (Дата звернення: 11.11.2020).